

De virksomme ord

Taler
Nordahl Grieg

Dato
7 juli 1937

Sted
Madrid

Omstendigheter
Internasjonal forfatterkongress

- 1 En anti-fascistisk forfatter, som kommer fra sitt fredelige og nøytrale land til et Spania i kamp, føler både et behov for å prøve seg selv - og å sette sitt verk på en prøve. Hans egen utilstrekkelighet gir ham dermed en følelse av skam.
- 5 Han ser menneskene i skyttergravene, som gir alt, som lever i verden av død og dåd, og han kan ikke dy seg for å tenke at han er blitt igjen langt borte fra faren, sammen med ordene og livet.
I Spania vil han stadig føle det samme som han sikkert har følt i andre øyeblikk - fulle av bitterhet og bebreidelser, - nemlig at hans bidrag burde vært uendelig
- 10 meget større og mer utrettelig.
Det han har sett her, vil være som et blødende sår i hans samvittighet: hver time hvor han ikke mobiliserer alle sine krefter i kampen mot fascismen, vil han ha følelsen av å svike disse mennesker, hvis heroisme har begeistret ham, og i sitt nøytrale land vil han kjenne seg som en desertør fra den spanske fronten.
- 15 Det er vår rett til å kalle oss kamerater og brødre av de kjempende, som skal få oss, de demokratiske forfattere, til å seire.
Som skal få våre ord til å bli virksomme ord, slik de er blitt det i Spania og i Sovjet-Unionens konstruktive litteratur. Der er ordet blitt handling.
- 20 Foran Madrid, i de forreste linjer i Republikkens skyttergraver, har vi sett skoler og biblioteker hundre meter fra fascistenes front. Marokkanernes mitraljøser skyter over skyttergravene, mens de unge soldater går på skolen.
Dette er symbolet på fascisme - det å ville berøve folk muligheten til et bedre liv. Men i disse skoler gravet ned i jorden, utvikler ordet mennesket, - ordet gjør
- 25 mennesket sterkere, mer bevisst; ordet bygger en større fremtid.
Og hver aften drar høytaler-vognen avsted til fronten, ordene blir hørt tre kilometer inn i natten, fascistene skal få høre sannheten.

De skyter på høyttaleren, de skyter på sannheten.

30 Men ordene når mange av dem, tvinger dem til å tenke, og får dem ofte til å legge ned våpnene.

Ordene kan gi mennesket tro - og så tvil hos fienden; ordene kan bringe seieren over fascismen nærmere.

Se, slik er de virksomme ord, og det er dette vi må lære oss, - vi i de
35 vesteuropeiske demokratier.

En av oppgavene for denne kongress er å definere nedslagfeltet for vår virksomhet, å vise hva vi kan gjøre i kampen mot fascismen, og fremfor alt - hva vi kan gjøre for den spanske Republikk.

For at et ord skal være potent, er ikke forutsetningen bare at det må være uttrykt
40 - men også at det når dem det skal tjene.

Vi, de anti-fascistiske forfattere i de demokratiske land, vi vet eller vi burde vite at våre ord ikke når frem til dem som skulle betjene seg av dem.

Flertallet av våre lesere tilhører borgerskapet; våre ord vekker i beste fall noen tanker hos dem; men disse lesere sovner straks inn igjen.

45 En håndverker søker ut for sitt arbeid de beste materialer, men gjør vi forfattere det?

Går vi til den del av vårt folk som er mest perspektivrik, mest løfterik: til massene?

Svaret er nei.

50 Jeg vil ta et konkret eksempel.

Det internasjonale sjømannsforbund har ennå ikke besluttet blokade av Franco.

Det har vært forsøk på blokade i enkelte land, men f. eks. i Norge har myndighetene erklært blokade av Francos havner for ulovlig.

Altså er det ulovlig å handle humant.

55 Det borgerlig argument mot blokade er at det her ikke er tale om noen internasjonal aksjon, at det bare vil være spillfekteri, forutsatt at sjømannsorganisasjonene i de fleste land, især i England, er tilbakeholdende. I det store og hele anklager vi fagforeningslederne for dette. Vel. Men det er ikke interessant å anklage de andre.

60 Det som interesserer oss anti-fascistiske forfattere, er derimot å stille spørsmålet slik: Har vårt ord, vår kamp mot fascismen, for et fritt Spania, - har dette ord nådd arbeiderne, sjøfolkene, har det gitt dem mot?

Kjensgjerningene viser at vi ikke har gitt dem mot.

Sjøfolkene er blant de beste mennesker i proletariatet; de hjelper med oppofrelse
65 og heroisme ukjente kamerater, i fare under storm; men solidariteten vis à vis kamerater i fare i et truet demokrati, er ennå ikke realisert.

En borgerlig estet vil si: Dette spørsmål ville være på sin plass å drøfte på en kongress for transportarbeidere, og ikke på et forfattermøte.

70

Men vi ser lengre: Vi ser at våre interesser, vår kamp er felles.

Det gjelder for oss forfattere å bli hørt av de arbeidende masser, å si til dem på et språk de forstår, at det er her deres solidaritet bør manifestere seg nå.

75 For hver dags forsinkelse med å iverksette blokade av Francos havner vil bety at desto flere av deres brødre vil bli myrdet, kvinner og barn bli massakrert.

Det er nødvendig at våre anstrengelser for å få sjøfolkene til å forstå dette, blir ledet etter en internasjonal plan: Forfatterne i Amerika, i England, i Skandinavia, i Holland, i Belgia og i Frankrike, må aksjonere samtidig og

80

enstemmig.

Vi må finne ordet som skaper handling. Her ligger våre forpliktelser, vår skyldighet.

Jeg har nevnt en spesiell og konkret sak, fordi denne kongress fremfor alt skal beskjeftige seg med konkrete problemer.

85 Andre forfattere med større vyer, med videre erfaring, vil reise andre problemer.

Her, i Spania, har vår brennende og faste vilje til å delta i den anti-fascistiske kamp, fått presise arbeidsoppgaver og en ny kraft.

Kilde

90

Martin Nag og Finn Pettersen (red): Reise gjennom vår egen tid. Oslo 1982, s. 174-175

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/de-virksomme-ord>

95

100

105